

Številka: Up-374/17-13

Datum: 6. 7. 2017

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za preizkus ustavne pritožbe dr. Milka Noviča, Ljubljana, ki ga zastopa Jože Hribernik, odvetnik v Ljubljani, na seji 6. julija 2017

sklenilo:

Ustavna pritožba zoper sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. I Kp 53384/2014 z dne 15. 4. 2017 v zvezi s sklepom Okrožnega sodišča v Ljubljani št. IV K 53384/2014 z dne 13. 4. 2017 se zavrže.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Okrožno sodišče v Ljubljani je na glavni obravnavi 13. 4. 2017 pritožnika s prvostopenjsko sodbo spoznalo za krivega storitve kaznivega dejanja umora po 4. točki 116. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15 in 38/16 – v nadaljevanju KZ-1). Izreklo mu je kazen 25 let zapor in ob razglasitvi te sodbe zoper pritožnika odredilo pripor iz pripornega razloga ponovitvene nevarnosti po 3. točki prvega odstavka 201. člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13 in 87/14 – v nadaljevanju ZKP). Ob izreku sodbe je sodišče zoper pritožnika odredilo tudi pripor iz razloga ponovitvene nevarnosti po 3. točki prvega odstavka 201. člena ZKP. Zoper pravnomočen sklep o odreditvi pripora pritožnik vloga ustavno pritožbo.

2. Pritožnik meni, da so podani pogoji za izjemno odločanje o ustavni pritožbi, saj naj bi šlo za očitne kršitve pravic iz drugega odstavka 14. člena, 19., 20., 22. člena, prvega odstavka 23. člena, 25. člena, 27. člena, prvega odstavka 28. člena in 29. člena Ustave ter 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – EKČP).

3. Zatrjevane kršitve naj bi bile očitne iz več razlogov. Pritožnik se sklicuje na sklep z dne 7. 12. 2016, s katerim je sodišče pripor zoper njega odpravilo. Opisuje potek postopkov z ustavnima pritožbama, o katerih je Ustavno sodišče že odločilo z odločbo št. Up-495/16, Up-540/16 z dne 18. 7. 2016 (Uradni list RS, št. 51/16). Sklicuje se tudi na še dve nerešeni ustavni pritožbi št. Up-714/16 in št. Up-833/16 ter Ustavnemu sodišču predlaga, naj pri odločanju o tej ustavni pritožbi upošteva vse njegove predloge in navedbe iz navedenih ustavnih pritožb. Navaja, da je prvostopenjsko sodišče na glavni obravnavi 7. 12. 2016 ugodilo predlogu obrambe in pripor zoper pritožnika odpravilo. Iz tega sklepa naj bi izhajale tudi pomembne ugotovitve, ključne za odločitev o tej ustavni pritožbi. Izpostavlja zlasti ugotovitev sodišča, da naj bi se po pridobitvi nemškega izvedenskega mnenja in zaslišanja izvedenca balistične stroke Mantheia utemeljen sum pomembno omajal. Do glavne obravnave 7. 12. 2016 naj bi bil ta potrjen predvsem z izvedenskim mnenjem izvedenca Sabliča. Vsi drugi dokazi (neaktivnost računalnika, ugotovitve rekonstrukcije, "seznam za fentanje"), pa naj bi skupaj z izvedenskim mnenjem tvorili nekakšen krog indicev, ki je omogočal sklepanje o obstoju utemeljenega suma. Poudarja, da je sodišče po zaslišanju nemškega izvedenca 7. 12. 2016 ugotovilo, da se je utemeljen sum omajal do te mere, da je bilo treba pripor odpraviti. Pri tem naj se sodišče ne bi opredeljevalo do same ponovitvene nevarnosti, Farkašev "seznam za fentanje" naj bi v zvezi z večkrat omenjenimi izpovedbami obremenilnih prič obravnavalo le kot indic. Izpostavilo naj bi tudi, da pritožnik, kljub opisu njegovih lastnosti, nikoli ni bil fizično agresiven.

4. Pritožnik navaja, da je prvostopenjsko sodišče v izpodbijanem sklepu utemeljen sum utemeljevalo prav na podlagi dejstva, da ga je sodišče spoznalo za krivega storitve očitnega kaznivega dejanja, medtem ko naj bi razloge za obstoj ponovitvene nevarnosti utemeljevalo praktično iz istih razlogov, kot preden je 7. 12. 2016 pripor zoper njega odpravilo. Po oceni pritožnika se od 7. 12. 2016 pa do 13. 4. 2017 (čas, ko je bil pritožnik na prostosti) med dokaznim postopkom ni zgodilo prav nič, kar bi sodišču omogočalo podlago, da ga je spoznalo za krivega tako hudega kaznivega dejanja in mu izreklo kazen 25 let zapora. Po navedbah pritožnika o utemeljenem sumu ni smiselno izgubljati besed, pa vendar naj bi bila obsodilna sodba zanj hudo presenečenje, saj naj dokazni postopek podlage za tako odločitev ne bi prinesel. Tako odločanje sodišča in različno ocenjevanje dokazov naj bi kazalo na očitno kršitev njegove pravice do nepristranskega sojenja.

5. Po mnenju pritožnika so argumenti sodišč o obstoju ponovitvene nevarnosti nelogični in življenjsko nesprejemljivi, argumentacijsko prazni. Vsakemu povprečno inteligentnemu človeku naj ne bi dopuščali miselne povezave in razumske razlage. Iz vsebine izpodbijanih sklepov naj bi jasno izhajalo, da ga sodišča v postopku niso obravnavala kot subjekta, ki je nosilec ustavnih pravic. Sodišča naj bi se mimo izvedenih dokazov parcialno oprijemala zgolj navidezno obremenilnih dejstev, ki naj bi jih inkorporirala v nezakonito in neustavno odločitev o tem, da je podan priporni razlog ponovitvene nevarnosti. Ob dejstvu, da se je pritožnik štiri mesece vse do

razglasitve sodbe branil s prostosti, naj bi bilo sklepanje sodišča o tem, da obstaja ponovitvena nevarnost, neresno. Argumenti za tako sklepanje naj bi bili arbitrarni in brez ustrezne dokazne podlage. Sodišče naj bi priporni razlog ponovitvene nevarnosti utemeljevalo z izpovedbami priče Farkaša glede "seznama za fentanje", sklicevalo naj bi se tudi na izpovedbe priče Ogorevc, Novak Tušar, Korenčan, pavšalno pa naj bi navedlo priče Gaberšček, Husić, Venturini, Hočevvar, Pintar. Pri tem naj sodišče ne bi obrazložilo, kaj obremenilnega je vsaka od navedenih prič povedala o pritožniku. Nezakonito, arbitrarno in pristransko naj bi bilo ravnanje sodišča, ko je sklepalo o osebnosti obdolženca, da je vzkipljiv. To naj bi sodišče zaznalo pri zaslišanju zanj obremenilnih prič in ga odstranilo iz sodne dvorane. Sodišče naj za tako oceno ne bi imelo ustreznega znanja, ampak bi moralo to prepustiti ustreznim izvedencem. Poleg tega naj bi tudi povsem mimo in v nasprotju z obema izvedenskima mnenjema ocenjevalo osebnost pritožnika in tako kršilo njegovo pravico do nepristranskega sodišča. Tudi opiranje sodišč na izvedensko mnenje izvedenca dr. Benedika, ki naj bi bilo izdelano še v fazi preiskave, naj bi bilo le parcialno. Za pritožnika je sporno tudi stališče sodišča, da izvedencu psihiatru dr. Kravosu ne sledi. Oceno izvedenca, da je pritožnik čustveno topla oseba, da ni agresiven in zamerljiv, da je odločitev sodišča sprejel v veliki meri in se z njo sprijaznil, naj bi sodišče primerjalo z izpovedbami prič, ki naj jih ne bi navedlo in pri tem ocenilo, da izvedencu na podlagi izpovedb prič ne bo sledilo. Do kršitve pravice iz prvega odstavka 23. člena Ustave naj bi nadalje prišlo zato, ker je sodišče pri svoji argumentaciji uporabilo tudi dejstva, s katerimi naj pritožnik ne bi bil seznanjen. Sodišče naj bi se sklicevalo na to, da je pritožnik po izpustitvi iz pripora klical na Kemijski inštitut in vznemirjal zaposlene, kar naj bi bilo razvidno iz dopolnitve kazenske ovadbe. Pritožnik navaja, da sodišče dopolnitve kazenske ovadbe ni upoštevalo kot del listin, ki bi bile vpogledane do zaključka glavne obravnave. Na to dopolnitev naj bi pred začetkom zaključnih govorov na glavni obravnavi 12. 4. 2017 opozorilo šele tožilstvo, pritožnik pa naj bi na to odgovoril z obširnimi pojasnilom. Pritožnik nadalje trdi, da Višje sodišče s sklepom z dne 15. 4. 2017 na večino njegovih obširnih pritožbenih navedb ni odgovorilo. V delu, v katerem naj bi to presojo opravilo, pa naj bi bila ta ocena tako nerazumna, da je ne more sprejeti. Višje sodišče naj bi odločalo kontradiktorno. Po eni strani naj bi navedlo, da svoje dokazne ocene ne bo podalo, ker bi na ta način presešlo okvir odločanja pritožbenega sodišča v fazi odreditve pripora. Po drugi strani pa naj bi opravilo dokazno oceno glede rekonstrukcije dejanja, ki naj bi po mnenju pritožnika jasno pokazala, da kaznivega dejanja objektivno ni mogel storiti. Ocena sodišča naj bi bila drugačna, po mnenju pritožnika nepopolna in pristranska. Mimo pritožbenih navedb naj bi namreč navedlo, da je pritožnik potreboval le dve minuti, da je iz omare vzel plašč, medtem ko naj bi njegova hči in njena prijateljica za parkiranje in prihod do fitnesa potrebovali le eno minuto. Pritožnik se ne strinja niti s stališčem Višjega sodišča, da ni treba, da bi sodišče dobesedno povzelo izpovedbo vsake priče, ampak zadošča navedba, da so navedene priče izpovedale v bistvenem enako. Meni tudi, da nobena od prič zoper njega ni izpovedala na način, kot to želi prikazati sodišče. Pritožnik izraža nestrinjanje tudi s tem, da je sodišče kljub temu, da je pritrnilo pritožbenim navedbam obrambe v delu, kjer so bile povzete in obrazložene

ugotovitve obeh izvedencev dr. Benedika in dr. Kravosa, ocenilo, da nič od tega ne izključuje ponovitvene nevarnosti. Po mnenju pritožnika sodišče ne zmore samostojno predstaviti ene subjektivne okoliščine, na podlagi katere bi mu lahko omogočilo sklepanje, da dejansko obstaja realna in konkretna nevarnost ponovitve očitnega kaznivega dejanja. Subjektivne okoliščine naj bi sodišče presoјalo v luči objektivnih okoliščin, kar naj bi bilo protiustavno. Kot nelogično ocenjuje tudi sklepanje Višjega sodišča, da je treba dejstvo, da pritožnik kljub temu, da je bil izpuščen na prostost, ni storil novega istega kaznivega dejanja, pripisati njegovi visoki inteligenci, da pa pri tem ni mogoče spregledati ravnanja pritožnika, ko naj bi že naslednji dan, ko je bil izpuščen iz pripora, klical na Kemijski inštitut. Ob navedbah sodišča, da naj bi pritožnik na Kemijski inštitut klical v zvezi z urejanjem računalnika Damirja Metelka, naj bi bila povsem nezakonito in neutemeljeno povzeta vsebina uradnega zaznamka, da je pritožnik receptorje spraševal v zvezi s kaznivim dejanjem. Poleg tega pritožnik opozarja, da s tem uradnim zaznamkom med kazenskim postopkom sploh ni bil seznanjen. Po oceni pritožnika posamezni dokazi kot tudi vsi dokazi skupaj ne morejo dati zaključka, da je podana ponovitvena nevarnost. Ustavnemu sodišču predlaga, naj ustavno pritožbo sprejme v obravnavo, izpodbijane sklepe razveljavi in pripor zoper njega odpravi.

6. Razumsko nesprejemljivi naj bi bili tudi razlogi sodišča, s katerimi utemeljuje sorazmernost pripora. Sodišče naj bi kot dejstvo, ki upravičuje sorazmernost, štelo, da je bil pritožnik spoznan za krivega in mu je bila izrečena kazen zapora. Pri odločitvi o odpravi pripora 7. 12. 2016 pa naj bi sodišče štelo, da sorazmernost ni podana, ker dokaznega postopka ni bilo mogoče v kratkem zaključiti. Materialnopravno zmotna naj bi bila odločitev Višjega sodišča, da sodna praksa dopušča, da se sklep o odreditvi pripora sklicuje na uradni zaznamek. Šlo naj bi za uradni zaznamek (ki naj bi bil del dopolnjene ovadbe) o tem, da je pritožnik po odpravi pripora klical na Kemijski inštitut, ki naj ne bi bil del dokazov, predstavljenih na glavni obravnavi.

B. – I.

7. Pritožnik predlaga, naj Ustavno sodišče ustavno pritožbo sprejme v obravnavo na podlagi drugega odstavka 51. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS). Zato je moralo Ustavno sodišče najprej ugotoviti, ali so izpolnjeni pogoji, da odloča o ustavni pritožbi pred odločitvijo Vrhovnega sodišča. Zoper pravnomočno odločbo o odreditvi pripora je namreč v skladu s četrtem odstavkom 420. člena ZKP dovoljena zahteva za varstvo zakonitosti, tj. izredno pravno sredstvo, o katerem odloča Vrhovno sodišče.

8. V skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo je zahteva za varstvo zakonitosti zoper pravnomočno odločbo učinkovito pravno sredstvo. To velja tudi za presojo vsake pravnomočne odločbe sodišča o odreditvi pripora in v zakonu taksativno naštetih primerov odločb o podaljšanju pripora. Na njeni podlagi lahko Vrhovno sodišče

presoja pravilnost uporabe materialnega in procesnega prava. V zahtevi za varstvo zakonitosti mora Vrhovno sodišče na zahtevo vlagatelja presojati tudi vse zatrjevane kršitve človekovih pravic (prvi odstavek 15. člena in 125. člen Ustave).¹ Pred izčrpanjem zahteve za varstvo zakonitosti torej ustavna pritožba praviloma ni dovoljena; če je vložena, jo Ustavno sodišče zavrže. V obravnavo jo lahko sprejme samó ob izpolnjenih pogojih iz drugega odstavka 51. člena ZUstS (peta alineja prvega odstavka 55.b člena ZUstS).

9. Ustavno sodišče je že v sklepu št. Up-373/14 z dne 11. 6. 2014 (Uradni list RS, št. 74/14) opredelilo ustavna izhodišča, ki opredeljujejo ustavnopravno razmerje med Ustavnim in Vrhovnim sodiščem v sistemu državne oblasti, kot ga ureja Ustava. Pojasnilo je, da je ustavna pritožba posebno pravno sredstvo, s katerim Ustavno sodišče nadzoruje, ali sodna oblast, katere položaj ureja Ustava v drugem stavku drugega odstavka 3. člena ter v 125. do 134. členu, pri izvrševanju svojih pristojnosti spoštuje človekove pravice in temeljne svoboščine. Vrh te (redne) sodne oblasti je po izrecni ureditvi v 127. členu Ustave Vrhovno sodišče, ki je po prvem odstavku tega člena najvišje sodišče v državi in ki po drugem odstavku tega člena odloča o izrednih pravnih sredstvih. Kot vrh sodstva Vrhovno sodišče z odločanjem o izrednih pravnih sredstvih skrbi za pravilno in enotno uporabo prava v sodnih postopkih. To je njegova pristojnost in hkrati odgovornost za izvrševanje te pristojnosti, saj ima sodna oblast tako kot drugi dve veji oblasti odgovornost za učinkovito izvrševanje svojega dela funkcije državne oblasti.

10. V sklepu št. Up-373/14 je Ustavno sodišče nadalje pojasnilo, zakaj Ustavno sodišče praviloma ne more odločati o ustavni pritožbi kot vzporedno sodišče z Vrhovnim sodiščem ali pred njim, kadar je z zakonom predvideno izredno pravno sredstvo pred Vrhovnim sodiščem. Pri tem je zapisalo naslednje: "Zakonodajalec je zahtevo po izčrpanju vseh pravnih sredstev, ki jo je vzpostavila že Ustava v tretjem odstavku 160. člena, vsebinsko ponovil v prvem odstavku 51. člena ZUstS. Izkoristil pa je tudi pooblastilo iz navedene določbe Ustave, po katerem lahko določi izjeme od zahteve po poprejšnjem izčrpanju vseh pravnih sredstev. Taka izjema je drugi odstavek 51. člena ZUstS, ki določa, ob katerih pogojih lahko Ustavno sodišče vendarle odloča pred izčrpanjem izrednih pravnih sredstev. Ta določba se glasi: 'Pred izčrpanjem izrednih pravnih sredstev lahko Ustavno sodišče izjemoma odloča o ustavni pritožbi, če je zatrjevana kršitev očitna in če bi z izvršitvijo posamičnega akta nastale za pritožnika nepopravljive posledice.' V skladu s to določbo lahko torej Ustavno sodišče izjemoma odloča tudi o ustavni pritožbi zoper pravnomočno sodbo pred izčrpanjem zahteve za varstvo zakonitosti pred Vrhovnim sodiščem." In še: "Drugi odstavek 51. člena ZUstS je izjema od pravila iz prvega odstavka tega člena. Izjeme je treba že same po sebi razlagati restriktivno. V drugem odstavku 51. člena ZUstS pa je še posebej povedano, da je odločanje Ustavnega sodišča pred

¹ Glej 18. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. Up-1293/08 z dne 6. 7. 2011 (Uradni list RS, št. 60/11).

izčrpanjem izrednega pravnega sredstva dopustno le izjemoma, pri čemer Zakon uporabi tudi diskrecijsko besedo 'lahko'. Tako imamo v tej pravni normi kombinacijo pooblastila za odločanje po prostem preudarku ('lahko' s poudarkom na izjemoma) in dveh nedoločenih pravnih pojmov. Pooblastilo za odločanje po prostem preudarku je treba razlagati v skladu z namenom, zaradi katerega je Ustavnemu sodišču to pooblastilo dano. Dano pa mu je zato, da lahko ob določenih strogih pogojih zagotovi varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, še preden bi se o njih dokončno izrekla pri odločanju o izrednih pravnih sredstvih pristojna sodišča. Ustavno sodišče mora pri tem upoštevati, da je ustavna pritožba subsidiarno pravno sredstvo, zato mu zakon nalaga, da to pooblastilo uporabi res izjemoma, pri čemer je zavezano spoštovati načelo enakosti pred zakonom (drugi odstavek 14. člena Ustave). Ne da bi imelo utemeljen razlog, v kasnejših podobnih primerih ne sme odločiti drugače kot v prejšnjih.² Uporabi pa lahko to pooblastilo samó, če sta kumulativno izpolnjena dva pogoja, izražena v obliki nedoločenih pravnih pojmov: 1) očitnost zatrjevane kršitve človekove pravice in 2) nepopravljive posledice, ki bi z izvršitvijo izpodbijanega akta nastale za pritožnika."

11. Prav tako je Ustavno sodišče v sklepu št. Up-373/14 ponovno ocenilo tudi standard "očitnosti" kršitve. Pri tem je med drugim zapisalo naslednje: "Večkrat pa se je Ustavno sodišče opredelilo do zatrjevane očitnosti kršitev človekovih pravic. Ta nedoločen pravni pojem je podrobneje razložilo že v precedenčnem sklepu št. Up-62/96 z dne 11. 4. 1996 (OdlUS V, 68). V njem je Ustavno sodišče poudarilo, da očitna kršitev ni enako kot '*prima facies*' kršitev. Nekaj, kar bi bilo na prvi pogled (*prima facie*) lahko videti kot kršitev, se namreč lahko po vsestranski presoji izkaže drugače. Za 'očiten' je Ustavno sodišče navedlo, da je 'takšen, ki ga ni mogoče ovreči ali 'omajati' niti po vsestranskem preizkusu, ker vse okoliščine, zdrava pamet in vse izkušnje, brez dokazovanja in brez možnosti nasprotnega utemeljevanja, izključujejo vsako možnost drugačnega sklepa.' Tako ozka razlaga pojma očitnosti kršitve je na mestu zaradi tega, ker Ustavno sodišče pooblastilo za odločanje pred izčrpanjem izrednih pravnih sredstev lahko uporabi samo izjemoma. Po teh, v ustavnosodni presoji sedaj že ustaljenih izhodiščih je Ustavno sodišče vse od sklepa št. Up-62/96 presojalo, ali so pritožniki izkazali očitnost zatrjevanih kršitev človekovih pravic." V skladu s predhodno navedenimi kriteriji mora Ustavno sodišče ob upoštevanju načela enakosti pred zakonom (drugi odstavek 14. člena Ustave) odločati tudi v pritožnikovem primeru.

B. – II.

12. Predmet ocene v postopku s to ustavno pritožbo so lahko zgolj navedbe, s katerimi pritožnik zatrjuje kršitve, do katerih naj bi prišlo v postopku, v katerem so bili

² Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. Up-84/94 z dne 11. 7. 1996 (OdlUS V, 184), 14. točka obrazložitve odločbe.

izdani sklepi, ki jih pritožnik izpodbija s to ustavno pritožbo. Navedbe, ki jih pritožnik opira na sklep z dne 7. 12. 2016, s katerim je sodišče pripor zoper njega odpravilo, ne morejo biti predmet ocene v postopku s to ustavno pritožbo. Ob že navedenem zato tudi navedbe, s katerimi pritožnik utemeljuje kršitve človekovih pravic v ustavnih pritožbah št. Up-714/16 in št. Up-833/16, ne morejo biti sestavni del trditvene podlage pritožnika v tej ustavni pritožbi. Ustavno sodišče bo njihovo presojo opravilo, ko bo odločalo o obeh navedenih zadevah.

B. – III.

13. Pritožnik zatrjuje očitnost kršitev pravic iz drugega odstavka 14. člena, 19., 20., 22. člena, prvega odstavka 23. člena, 25. člena, 27. člena, prvega odstavka 28. člena in 29. člena Ustave ter 6. EKČP. Pri tem je pritožnikove trditve v skladu z načelom enakosti pred zakonom (drugi odstavek 14. člena Ustave) treba presojati glede na standard, ki ga je Ustavno sodišče vzpostavilo v sklepu št. Up-62/96 in nazadnje ponovno potrdilo v sklepu št. Up-373/14. Presoditi je treba, ali je pritožnik izkazal, da gre za očitnost kršitve, ki je takšna, da je ni mogoče ovreči ali omajati niti po vsestranskem preizkusu, ker vse okoliščine, zdrava pamet in vse izkušnje, brez dokazovanja in brez možnosti nasprotnega utemeljevanja, izključujejo vsako možnost drugačnega sklepa.

14. Pri presoji izpodbijanih sklepov pa je mogoče oceniti le, ali je pritožnik izkazal, da gre za očitnost kršitve pravice iz 22. člena in prvega odstavka 23. člena Ustave. Drugi očitki pritožnika o kršitvah človekovih pravic niso materialno izčrpani. Materialna izčrpanost očitkov v predhodno vloženi pritožbi je namreč pogoj za vsako vsebinsko presojo teh očitkov v ustavni pritožbi, tudi ko gre za odločanje Ustavnega sodišča na podlagi drugega odstavka 51. člena ZUstS.

15. Pritožnik trdi, da je očitno, da so razlogi sodišč, ko sta utemeljevali obstoj pogojev, zlasti subjektivnih okoliščin za pripor zoper pritožnika, argumentacijsko prazni in nerazumni, obrazložitev pa pavšalna, nekonkretizirana. Med drugim trdi, da je bilo sklepanje sodišč po eni strani arbitrarno, po drugi strani pristransko, ker je sodišče pri svoji argumentaciji uporabilo tudi dejstva, s katerimi naj pritožnik ne bi bil seznanjen. Razumsko nesprejemljivi naj bi bili tudi argumenti, s katerimi sodišči utemeljujeta sorazmernost pripora. Vendar pritožnik ni izkazal očitnosti teh kršitev, ki bi jih Ustavno sodišče lahko ugotovilo v skladu s standardom, vzpostavljenim s sklepom št. Up-62/96. Samo takó izkazane kršitve človekovih pravic pa bi lahko utemeljile enega izmed pogojev za izjemno odločanje Ustavnega sodišča.

16. Po drugem odstavku 19. člena Ustave se nikomur ne sme vzeti prostost, razen v primerih in po postopku, ki ga določa zakon. Po prvem odstavku 20. člena Ustave se sme oseba, za katero obstaja utemeljen sum, da je storila kaznivo dejanje, pripreti samo na podlagi odločbe sodišča, kadar je to neogibno potrebno za potek

kazenskega postopka ali za varnost ljudi. Navedena določba Ustave torej zahteva tri pogoje, pod katerimi je mogoče odrediti pripor: (1) utemeljen sum, (2) odločbo sodišča in (3) neogibno potrebnost za potek kazenskega postopka ali varnost ljudi. Ustava sicer ni izrecno določila, da mora presoja sodišča tako ob odločanju o odreditvi kot ob odločanju o podaljšanju pripora temeljiti na vseh ustavno in zakonsko opredeljenih pogojih. Vendar je jasno, da je to nujno zaradi zadostitve ustavno določeni izjemnosti poseganja v osebno svobodo posameznika. Da morajo sodišča tako ob odreditvi kot ob vsakem odločanju o podaljšanju pripora presojati, ali so izpolnjeni ustavni pogoji za poseg v pravico do osebne svobode, izhaja tudi iz ustaljene ustavnosodne presoje.³

17. Po stališču Ustavnega sodišča mora sodišče vselej, ko odloča o priporu zaradi ponovitvene nevarnosti, (1) ugotoviti in navesti tiste konkretne okoliščine, iz katerih je mogoče napraviti na življenjskih izkušnjah utemeljen sklep, da obstaja realna nevarnost, da bo obdolženec ponovil določeno specifično kaznivo dejanje, (2) ugotoviti in obrazložiti, da obstaja nevarnost ponavljanja takšnega dejanja, ki pomeni ogrožanje varnosti ljudi, in (3) ob uporabi načela sorazmernosti pretehtati, ali je v konkretnem primeru varnost ljudi zaradi nevarnosti ponovitve določenega kaznivega dejanja ogrožena do te mere, da odtehta poseg v obdolženčevo pravico do osebne svobode.⁴ Glede presoje obstoja nevarnosti ponavljanja kaznivega dejanja je Ustavno sodišče sprejelo stališče,⁵ da okoliščine storitve in teža očitane kaznivega dejanja same po sebi ne utemeljujejo sklepa o ponovitveni nevarnosti. Pripor iz razloga ponovitvene nevarnosti je mogoče odrediti šele, ko tudi osebnost obdolženca, okolje in razmere, v katerih živi, ter njegovo dosedanje življenje omogočajo zanesljiv konkretiziran sklep o obstoju realne nevarnosti ponovitve nekega specifičnega kaznivega dejanja pred izrekom sodbe.

18. Iz ustaljene ustavnosodne presoje izhaja, da je obrazložena sodna odločba bistveni del poštenega sodnega postopka. Z njo mora sodišče na konkreten način in z zadostno jasnostjo opredeliti razloge, na podlagi katerih je sprejelo svojo odločitev.⁶ Obrazložitev sodne odločbe je samostojna in avtonomna prvina pravice do poštenega sojenja, ki jo – v okviru pravice do enakega varstva pravic – zagotavlja 22. člen Ustave. Ima izvorno vrednost, ki je v zagotavljanju uvida v razloge za odločitev. Za zagotovitev človekove pravice do poštenega sojenja in za zagotovitev zaupanja v sodstvo je velikega pomena, da stranka, še posebej, če v postopku ni bila uspešna, lahko spozna, kakšni so bili razlogi za odločitev, nanašajoči se na njeno pravico,

³ Prim. npr. 9. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. Up-164/95 z dne 7. 12. 1995 (OdlUS IV, 138).

⁴ Prim. odločbe Ustavnega sodišča št. Up-74/95, št. Up-75/95 in št. Up-57/95, vse z dne 7. 7. 1995 (OdlUS IV, 131, 132 in 133).

⁵ Prim. odločbi Ustavnega sodišča št. Up-123/95 z dne 6. 10. 1995 (OdlUS IV, 135) in št. Up-127/95 z dne 6. 10. 1995.

⁶ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. Up-147/09 z dne 23. 9. 2010 (Uradni list RS, št. 83/10).

obveznost oziroma obtožbo proti njej.⁷ Če njenemu pravnemu sredstvu ni ugodeno, mora biti iz obrazložitve sodišča razvidno, da se je sodišče z njenimi argumenti seznanilo in jih obravnavalo; tako stranka ne ostane v dvomu, ali jih ni sodišče enostavno prezrlo.⁸ Ustrezna obrazložitev je hkrati tudi pogoj za preizkus razumnosti sprejete odločitve.⁹

19. Zadostnost obrazložitve v postopku, v katerem se preverja obstoj pogojev za pripor, je bistvena ne le zaradi ustavnoprosesnih jamstev, zagotovljenih s pravico do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave, temveč tudi zato, da ima posameznik uvid v konkretne razloge, ki po oceni sodišča utemeljujejo poseg v njegovo pravico do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave. Konkretne okoliščine so namreč odločilne za presojo, ali je pripor, ki pomeni hud poseg v eno najvišje varovanih človekovih pravic, sploh dopusten.

20. Po stališču Ustavnega sodišča pojem sodne odločbe o priporu vključuje tudi tisti vidik pravice iz 22. člena Ustave, ki posamezniku v postopku odločanja o priporu zagotavlja možnost odgovoriti na dejstva, ki ga bremenijo, in predlagati dokaze v potrditev svojih navedb. Da bi bilo to sploh mogoče, pa mu mora biti dana tudi možnost seznaniti se z dejstvi in dokazi, ki ga obremenjujejo.¹⁰

21. Pojem sodne odločbe o priporu nujno vključuje tudi jamstva, ki jih zagotavlja pravica do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave.¹¹ To med drugim pomeni, da lahko o priporu odloči le sodišče, ki je ustanovljeno z zakonom, in ki je neodvisno in nepristransko. Da lahko govorimo o nepristranskosti sodišča, mora to pred odločitvijo slišati stališča obeh strank, pri odločanju o priporu torej osebe, o katere priporu odloča, in državnega tožilca.

22. Kot izhaja iz obrazložitve izpodbijanih sklepov, sodišči nevarnost ponovitve kaznivega dejanja na podlagi obstoja subjektivne okoliščine, zaradi katere menijo, da je pri pritožniku podan razlog ponovitvene nevarnosti, utemeljujeta s sklicevanjem na vsebinsko ocenjene izpovedbe prič, ki tako vsebino zgolj potrjujejo, vsebino obeh izvedenskih mnenj izvedenca klinične psihologije in psihiatra, lastno zaznavo vedenja pritožnika na glavni obravnavi ob zaslišanju izvedenca Sabliča in dr. Kravosa oziroma zanj obremenilnih prič (npr. priče Ester Ceket) in med drugim tudi z dejstvom, da je

⁷ Prim. sklep Ustavnega sodišča št. U-I-302/09, Up-1472/09, U-I-139/10, Up-748/10 z dne 12. 5. 2011 (Uradni list RS, št. 43/11, in OdlUS XIX, 22).

⁸ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. Up-373/97 z dne 22. 2. 2001 (Uradni list RS, št. 19/01, in OdlUS X, 108).

⁹ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. Up-1381/08 z dne 23. 9. 2009 (Uradni list RS, št. 80/09).

¹⁰ Prim. 71. točko obrazložitve odločbe št. U-I-18/93 z dne 11. 4. 1996 (Uradni list RS, št. 25/96 in OdlUS V, 40).

¹¹ Prim. 69. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-18/93 z dne 11. 4. 1996 in tudi 26. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. Up-763/03 z dne 8. 4. 2004 (Uradni list RS, št. 51/04, in Uradni list št. 62/04 – popr.).

pritožnik takoj naslednji dan po odpravi pripora klical na Kemijski inštitut in receptorja spraševal v zvezi s kaznivim dejanjem ter o možnosti prihoda na Kemijski inštitut. Ob že izoblikovanih ustavnopravnih standardih (glej 17. do 20. točko obrazložitve tega sklepa) pa glede na tako utemeljitev sodišč očitnosti zatrjevane kršitve pravice iz 22. člena Ustave ni mogoče pritrditi. Očitnosti kršitve te pravice tudi ne izkazuje dejstvo, da se sodišče pri oceni o sorazmernosti posega med drugim sklicuje na prvostopenjsko obsodbo in s tem na težo kaznivega dejanja, kazenskopravno varovano dobrino in še vedno obstoječe zamere pritožnika v zvezi z izgubo zaposlitve in družbenim ugledom, čeprav je te že upoštevalo tudi kot argument za sklepanje o obstoju subjektivne okoliščine pri pritožniku. Očitnosti zatrjevane kršitve pritožnik tudi ne more izkazati s trditvijo, da so sodišča povsem mimo in v nasprotju z obema izvedenskima mnenjema ocenjevala osebnost pritožnika, saj pri tem izhaja le iz lastnega nestrinjanja z oceno sodišč. Prav tako očitnosti te kršitve ne izkazuje od pritožnikove drugačna ocena sodišč o tem, kaj je pokazala rekonstrukcija dejanja. Pritožnik s trditvijo, da je sodišče ravnalo pristransko, ker je pri svoji argumentaciji uporabilo dejstva, s katerimi naj ne bi bil seznanjen (šlo naj bi za klic pritožnika na Kemijski inštitut po izpustitvi iz pripora) očitnosti kršitve pravic iz 22. člena in prvega odstavka 23. člena Ustave ne izkaže. Po eni strani že iz samih navedb pritožnika izhaja, da ga je sodišče s tem dejstvom seznanilo, preden je odločilo o priporu. Po drugi strani pa iz izpodbijanih sklepov izhaja utemeljitev sodišč, da je pritožnik o tem dal obširna pojasnila.

23. Pav tako očitnosti kršitve pravice iz 22. člena Ustave ne izkazuje trditev pritožnika, da Višje sodišče ni odgovorilo na njegove pritožbene očitke. Pritožnik navaja le, da Višje sodišče na večino njegovih obširnih očitkov ni odgovorilo in pri tem niti ne pojasni, na kateri za odločitev upošteven očitek Višje sodišče ni odgovorilo.

24. Večina drugih očitkov pritožnika se nanaša na dejansko stanje in polje celovite dokazne ocene o obstoju kaznivega dejanja, ki jo bo moralo opraviti pritožbeno sodišče, ko bo odločalo o pritožbi pritožnika zoper prvostopenjsko obsodilno sodbo. Presoje teh očitkov Ustavno sodišče pri oceni očitnosti kršitev v zvezi s pripornimi sklepi zato ni smelo opraviti. Enako to velja tudi za Višje sodišče, ko je odločalo o pritožbi zoper prvostopenjski sklep o priporu, kar je to sodišče pritožniku tudi pojasnilo.

25. Glede na navedeno je treba ugotoviti, da zatrjevane kršitve človekovih pravic niso izkazane s tisto stopnjo očitnosti, ki se zahteva, da bi Ustavno sodišče lahko na podlagi drugega odstavka 51. člena ZUstS odločalo pred izčrpanjem izrednih pravnih sredstev, torej do mere, da zatrjevane kršitve tudi po vsestranskem preizkusu ne bi mogle ovreči ali omajati, ker bi vse okoliščine, zdrava pamet in vse izkušnje, brez dokazovanja in brez možnosti nasprotnega utemeljevanja, izključevale možnost drugačnega sklepa. O utemeljenosti pripora bo najprej moralo odločiti Vrhovno sodišče, ko bo odločalo o pritožnikovi zahtevi za varstvo zakonitosti. Vrhovno sodišče kot najvišje sodišče v Republiki Sloveniji (prvi odstavek 127. člena Ustave) ima za to

presojo vsa ustavna in zakonska pooblastila. V skladu z 22. členom Ustave se bo moralo Vrhovno sodišče do zatrjevanih kršitev človekovih pravic opredeliti in presoditi njihovo utemeljenost. Če bo Vrhovno sodišče obrazložilo, zakaj očitki o zatrjevanih kršitvah niso utemeljeni, bo imel pritožnik možnost vložiti ustavno pritožbo zoper sodbo Vrhovnega sodišča.

26. Ker pritožnik zatrjevanih kršitev človekovih pravic ni izkazal s tisto stopnjo verjetnosti, ki se zahteva, da bi Ustavno sodišče lahko izjemoma odločalo o ustavni pritožbi, ni izpolnjen eden od kumulativno zahtevanih pogojev in zato ni izpolnjena procesna predpostavka iz drugega odstavka 51. člena ZUstS za začetek postopka na podlagi ustavne pritožbe. Ustavno sodišče je zato ustavno pritožbo zaradi neizčrpanosti pravnih sredstev zavrglo.

C.

27. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi pete alineje prvega odstavka 55.b člena ZUstS ter prve alineje tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10 in 56/11) v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnici in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Rajko Knez, dr. Marijan Pavčnik. Sodnik Marko Šorli je bil pri odločanju o tej zadevi izločen. Sklep je sprejelo s šestimi glasovi proti enemu. Proti je glasoval sodnik Jaklič, ki je dal odklonilno ločeno mnenje.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica